

**АНОТАЦИИ НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ
НА ДОЦ. Д.Ф.Н. ЖОРЖЕТА ПЕТРОВА ЧОЛАНОВА,**

представени за участие в конкурса за заемане
на академичната длъжност „професор“
по област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология (Славянски литератури),
обявен в Държавен вестник, брой 31, 12 април 2019 г.

**ПОЕТИКА НА МЕЛАНХОЛИЯТА. Карел Хинек Маха. Пловдив: УИ
„Паисий Хилендарски“, 2019, 403 стр. ISBN 978-619-202-445-1**

Меланхолията съпътства човешката култура още от Античността до наши дни и във всяка културна епоха се явява изразител на дихотомичната диспропорция между духовна потребност и битийна реалност. Изразявана чрез различни изразни системи (вербална, пиктурална, музикална) и чрез исторически специфични художествени конвенции, меланхолията е сред най-устойчивите и при това многообразно проявяващи се духовни състояния на човека-в-света. В многовековната си употреба като религиозно, етично и естетическо понятие тя се явява *идея за света като свят на отсъствия* и в този смисъл тя се явява мирозрение на културното съзнание.

За да достигне до концептуалния синтез на романтичката философия за субекта и за битието, идеята за меланхолията изминава дълъг път: от нозологичен тя се превръща в културологичен проблем, а отделните етапи, през които диахронно преминава, очертават нейните проявления в различните пластове на културния манталитет – религиозен, философски, художествен, социален. Облагородената от Ренесанса идея за меланхолията се освобождава от средновековното клеймо на греха – било първороден или индивидуален, за да се осмисли като насъщна характеристика на творческия гений, на деликатната чувствителност и на пронизателния ум. Така меланхолията достига до онзи етап, в който се идентифицира с романтичката идея за света като болезнено изживявана реалност. Настъпилите през Романтизма промени в разбирането на меланхолията отразяват философските и естетическите последствия от формирането на нов културен светоглед, който придава на меланхолията не само нравствено достойнство, но и привилегия на профетично състояние на духа.

Желанието ни да изследваме *поетиката на меланхолията на Карел Хинек Маха* е мотивирано както от забележителната ѝ художествена енергия, която отваря хоризонта за модерната чешка поезия, така и от възможността да открием проблематика, все още неосветена от чешката литературоведска мисъл – поне от този ракурс. Полагането на Маха в европейски контекст, и то с оглед на еволюцията на една конкретна идея, е в състояние да разкрие неговата уникалност като органичен синтез на различни културни гласове, поради което е наложително да познаваме цялостната диахронна и синхронна картина. В този смисъл нашето проучване е опит да преодолеем често срещания в литературоведската славистика рестриктивен подход, при който се акцентира върху спецификите на славянските литератури, а не върху тяхното естествено участие в общоевропейската карта на историята на идеите. При съществуващата твърде опасна традиция е логично да срещаме тези за „закъсняло“ развитие, тъй като подобна позиция артикулира принципите на европоцентризма, който винаги се е проявявал с амбицията да наложи като всевластна мяра авторитета на т. нар. „големи“ литератури. Друга опасна последица от подобна презумпция е формирането на националистични доктрини, които изтъкват уникалността, разбираана като привилегия, а не като специфика на културното развитие, която впрочем е присъща на всеки един национален контекст.

Водени от тези съображения, следваме едновременно няколко посоки, които са важни за нас в своето синхронно успоредяване:

- генезис и еволюционна динамика на понятието за меланхолията като симптоматика на историята на идеите, стигаща до XIX век;
- проявления на този процес в чешки контекст;
- концептуална и образна конкретизация на меланхолията в художествения свят на първия и най-значим представител на Чешкия романтизъм – Карел Хинек Маха (1810 – 1836).

Така очертано, изследователското поле предполага да се позоваваме на автори и произведения от различни епохи и различни контексти, без да имаме амбицията да постигнем изчерпателна картина на разглежданото явление. В хода на работата следваме заявената тематична доминанта, която поради полифункционалната си употреба изисква да отчитаме нейните многообразни проявления, при това не само в полето на литературата, но и на изобразителното изкуство, философията и психологията.

При отчитане на типологически сходства и дори на контактологични рефлексии на рецепцията се ръководим от убеждението, че в даден национален контекст съществена стойност имат само онези тенденции, които импонират на съответните културни нагласи. Епистемологичния комплекс на меланхолията разбираме като романтическа философия на субекта, а не като поведенческа предразположеност към усамотена мечтателност. В този смисъл се разграничаваме от твърде елементарното отъждествяване на меланхолията със съзерцателното умонастроение или с носталгичното упоение от спомена за отминало красиво преживяване – за детството и младостта, за родния дом, за обичани хора. Ето защо въвеждаме две понятия, които обикновено се приемат за смислово еквивалентни – *меланхолен* и *меланхоличен*: първото е производно на „меланхолия“, а второто – на „меланхоличност“. Традиционно наложената синонимна употреба на двете прилагателни подсказва за неправилното отъждествяване на емоционално настроение (или състояние) със светоглед.

Важен концептуален ориентир за нас е установеното в специализираната литература разбиране за меланхолния тип въобразяване като равнополагане на противоположни категории. Амбивалентността поражда дихотомичния характер на образността посредством активиране на разнородни антиномии – времеви, пространствени, цветови. В нашите разсъждения върху романтичeskата поетика на меланхолията, онагледена чрез художествения свят на Маха, откриваме многоаспектни проявления на амбивалентността като израз на определена екзистенциална философия. Двойствената природа на меланхолния светоглед според нас е в състояние да зададе онази херменевтична оптика, която да осветли адекватно както интенционалния хоризонт на Маха, така и дискурсивните специфики на неговия език. Този образотворчески принцип обикновено бива интерпретиран като проява на романтичeskата склонност към опозициониране на личностен идеал и реалност и на произтичащата от това контрастивна поетика. Според нас е налице друга мотивация, основаваща се на много по-гълбинни и комплексни фактори, които са свързани с еволюционните динамики на културния манталитет. От подобна позиция по нов начин се осмисля и зоната на междулитературните рефлексии.

Цялостното творчество на Маха – и поезия, и проза, е осмислено с оглед на културните пластове, които изграждат неговия художествен свят, но не за да се отчитат влияния или образни стереотипи – напротив, от позициите на диференциалния компаративизъм са очертани съществени специфики при наличието на общи образни елементи (например при Вийон, Ронсар, в чешката литературна традиция). Тези

въпроси са принципно важни за разбирането на двата литературни статуса на меланхолията – тематично експонирана в плана на обекта и/или имплицитно кодирана в езика, изграждащ света на субекта.

Очертаните в монографията различни диахронни и синхронни посоки разчитат на това археологичните постъпи към историята на идеите да осветли Логоса на Маха – поет, у когото резонират и полемизират различни културни гласове, изпълващи пространствата на неговата мисъл с въпроси, а не с готови отговори. Ето защо не смятаме за особено конструктивен онзи подход, който се фокусира върху интертекстуални следи и рецептивни рефлексии. Разбира се, че е полезно да се изследва интеркултурният диалог. И нашето изследване също е опит да се впише в това поле, но разбирано по различен начин – като поле на исторически динамични идеи, чиито протуберанси по специфичен начин се проявяват в различните културноисторически етапи и в различните национални контексти. Не отделни мотиви или образни конфигурации, не римните схеми и строфическите структури доказват значимостта на инспираторни за даден поет източници – защото не в тях е художествената сила на поезията, а в Словото, изразено чрез тях.

**Georgeta Tcholakova. MILAN KUNDERA ET LE „RETOUR ETERNEL“
COMME METAPHORE DE L'EXIL. // *Quo vadis, Romania? Exil in/aus der Romania
Beispiele aus dem 20. Jahrhundert.* Wien, 2001, N 17, 11 – 21. ISSN 1022-3169**

Статията разглежда проблема за вечното завръщане не само като мотив, но и като философски проблем, който съпътства цялото творчество за Милан Кундера. Направен е херменевтичен опит за проследяване на някои тематични и наративни вариации в *Шегата*, *Непосилната лекота на битието*, *Книга за смеха и забравата*, *Самоличност* и е очертана концептуалната релация на този проблем по отношение на идентичността. Оразличаването на понятията чуждост и изгнаничество е осмислено с оглед на отношението на Кундера към въпроса за социалната интеграция, от една страна, а от друга – като неразрешим казус на екзистенцията.

Jorjeta Tcholakova. LE PRIMITIVISME ET LA PENSÉE ARTISTIQUE ET LITTÉRAIRE DANS L'AVANT-GARDE FRANÇAISE ET BALKANIQUE. // *Études balkaniques*, 2001, 2 – 3, p. 232 – 245. ISSN 2534-8574

Примитивизмът като естетически концепт на авангардизма е осмислен с оглед на радикалната промяна по отношение на маргинализираните от предходното модернистично поколение представи за извъневропейската и фолклорната култура. Ревалоризацията на архаичните изкуства визира постигане на т. нар. вътрешен модел на човека посредством универсализиране на неговите иманентни перцептивни и имагинативни възможности. Изведени са концептуалните акценти на примитивизма в основните европейски авангардни концепции, като кубизъм, експресионизъм, дадаизъм, футуризм, сюрреализъм, и заедно с това са очертани специфичните в южнославянския контекст концепти на оварваряване на езика и на „балканския варварогений“.

Жоржета Чолакова. ЧЕШКИЯТ ЛИТЕРАТУРЕН БАРОК ПРЕД ИДЕОЛОГЕМАТА „НИТО ЖИВ ТУК, НИТО МЪРТЪВ ТАМ“. // *Юбилеен славистичен сборник*. Съст. Маринела Вълчанова, Михаела Кузмова, Миглена Михайлова. Благоевград, УИ „Н. Рилски“, 2005, 688 – 696. ISBN: 954-680- 359- 6

След поражението на Била Хора през 1620 г. и загубата на национална независимост чешката земя се превръща в свят на победени и страдащи. В чешкия литературен барок импликацията за националната кауза за страданието е потопена в идеологията на бароковия долоризъм, която потвърждава полезността, необходимостта и моралната стойност на болката: страданието се превръща в глобален знак на човешката съдба, в религиозна максима за съществуването в този свят. Такова обобщение на страданието като екзистенциална човешка природа и предопределение може да се намери в творбите на най-значимите чешки поети от този период. Доминиращият образен еквивалент е Лабиринтът, в който възможният живот става невъзможен, а спасението на душата може да бъде постигнато само в илюзорния и интелектуалния смисъл на медитативно религиозно пътуване към Бога. Трансовото изживяване на прехода от земното “тук” към небесното “отвъд” се осъществява чрез опозицията човешко-божествено, на която съответства опозицията между земята лабиринт и райската градина.

Žoržeta Čolakova. VLADIMÍR HOLAN A ČESKÁ MEZIVÁLEČNÁ AVANTGARDA. // *Vladimír Holan a jeho souputníci. Sborník příspěvků z III. kongresu světové literárněvědné bohemistiky. Sv. 2. Vratislav Farber (ed.). Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2006, 11 – 19. ISBN 80-85778-52-1 (2. Svazek), ISBN 90-85778-50-5 (soubor)]*

В статията се изследва процесът на формиране на поетическия език на Владимир Холан под влияние на поетиката на междувоенния авангардизъм. В първата му стихосбирка – *Безумно ветрило* (1926), е интегрирана характерната за поетизма верижна асоциативност. През 30-те години в стихосбирките *Триумфът на смъртта*, *Повей*, Дъга игривият витализъм на поетизма отстъпва пред екзистенциалната тревожност, което се отразява и в поетическия език на Холан. През този период той изгражда своя собствена поетика, в която могат да бъдат разпознати образотворчески принципи на кубизма и експресионизма.

Жоржета Чолакова. ПРИМИТИВИЗМЪТ КАТО ЕСТЕТИЧЕСКИ КОНЦЕПТ НА ЗЕНИТИЗМА. // *Под знака на европейските културни диалози. В памет на професор Боян Ничев. Ред. Христина Балабанова, Борис Минков, Добромир Добрев. София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2007, 401 – 410. ISBN 978-954-07-2545-1*

Естетическата близост на зенитизма с някои европейски авангардни течения, като дадаизма и експресионизма, по естествен начин поставя въпроса за примитивизма, който е основен концепт на авангардизма. Същевременно южнославянският примитивизъм притежава открояващи се специфични характеристики особено в български и хърватски контекст. В концепцията на зенитизма човекът на Балканите въплъщава автентичния човешки дух, идентифицирайки се с „варварогения“, който, въпреки че е разрушител и самоубиец, има претенцията да притежава автентичните качества на човешката природа като любовта и добротата. Литературният език следва ритъма на шаманския транс, конфронтирайки по този начин интелектуализма.

Žoržeta Čolakova. PODOBY DIGRESE V HOLANOVĚ INTERPRETACI ORFEOVA MYTHU V NOCI S HAMLETEM. // *Bohemistika. Walbrzych: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, N 3, 2007, 220 – 226. ISSN 1642–9893*

Статията е фокусирана върху едно от най-значимите произведения на Владимир Холан – *Нощ с Хамлет* (1962), което е сред най-забележителните художествени

проекции на екзистенциализма. Посредством принципа на „преобърнатия“ мит за Орфей и транспонирането му в съвременното на Холан тоталитарно общество са представени деградацията на междуличностните отношения и задълбочаващата се криза на личността.

Žoržeta Čolakova. PAMÄŤ A „NEPAMÄŤ“ SURREALISTICKEJ POSTAVY. VÍTĚZSLAV NEZVAL: VALERIE A TÝDEN DIVU. // Podoby hrdinu v literatúre a v kultúrnej pamäti. Editorky: Christina Balabanovová a Viera Prokešová. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV, Slovac Academic Press, 2008, 96 – 103. ISBN 078-80-8095-026-2

Сюрреализмът проявява особен интерес към въпроса за паметта и забравата, за границите между съзнателно, несъзнателно и подсъзнателно, за детството като архетипна памет и т.н. за структурата на психиката и архетипния характер на митовете. Паметта и забравата имат многообразни прояви в „черния роман“ на Незвал *Валерия и седмицата на чудесата* (написана през 1935 г., публикувана през 1945 г.). Разглеждаме два основни момента: *първо*, паметта на текста, който включва митологични, фолклорни и литературни протомодели в наративните роли на героите; и *второ*, паметта като средство за диференциация и мотивация на поведението на героите. В романа на Незвал – както и в сюрреализма като цяло – най-голямото безпокойство крие несъзнаваното и особено подсъзнанието, както и отразените в тях онтологични концепции. Основните понятия на психоанализата като либидовата енергия, преходът от детството към пубертета, агресивните подсъзнателни инстинкти и тяхното преодоляване, сънуване, въображение и т.н. са художествено осмислени като проблеми на паметта. В същото време чрез волевата памет от несъзнаваното паметта се пренася в сферата на съзнанието и по този начин мотивира инициативата на Валерия да възстанови своята индивидуална памет и идентичност. Паметта е основен критерий за аксиологичната диференциация на героите въз основа на тяхната воля и способност да помнят: (не) доброволната памет и (не) доброволното забравяне играят решаваща роля в мотивацията на тяхното поведение.

Joržeta Tcholakova. ORPHEE, L'ORPHISME ET LA PENSEE PHILOSOPHIQUE DE VLADIMIR HOLAN. // L'antre des mots. Autour de la poesie de Vladimir Holan. Textes réunis et édités par Xavier Galmiche & Jan Rubeš. Literaria

Pragensia. Studies in Literature and Culture, Vol. 19, N 37, 2009, pp. 42 – 51. ISSN 0862-8424

Сцената, представяща разговора между Орфей и Евридика в „Нощ с Хамлет“ (1964) на Владимир Холан, е показателна както за екзистенциалните възгледи на този забележителен чешки поет и за неговия поетически свят. Холан преобразува митичния разказ и превръща образа на покровителствания от боговете поет в глас на човешкия страх пред съществуващото. Елиминирани са основни наративни компоненти, като катабазиса и анабазиса. Диалогът между героите, който също е резултат от наративната трансформация на мита, проблематизира онтологичната стойност на словото и очертава някои концепции, фундаментални за орфизма: дуализъм, посвещение, прераждане, памет и забравя.

Georgeta Tcholakova. METAMORPHOSES D'ORPHEE DANS LA POESIE TCHEQUE. // *Figures mythiques en Europe centrale. Aspects d'un panthéon variable.* András Kányádi (dir.). Paris: Institut d'Etudes Slaves, 2010, 31 – 38. ISSN 0079-0028, ISBN 978-2-7204-0463-4

В статията се разглежда появата на образа на Орфей в чешката поезия през епохата на Възраждането и се проследява неговата вариативност включително и през ХХ век. Специфичните трактовки и на мотива за обречената любов, и на проблема за ролята на поезията са разгледани с оглед на естетиката на Романтизма, модернизма и реализма. В тази перспектива посредством интерпретацията на конкретна митологема се открояват културноисторическите динамики в разбирането за поезията и ролята на поета, както и интенционалните различия в трактовката на релацията любов – смърт.

Georgeta Tcholakova LA CONCEPTION GENEALOGIQUE DES AVANT-GARDES DANS LES LITTÉRATURES SLAVES. // *Caietele Tristan Tzara.* Sous la direction de Vasile Robciuc. Editura Priftis, Moinești – România, 2010, 49 – 53. ISSN 1584-8825

В статията са представени съществени аспекти на генезиса и еволюцията на модерността в южнославянските и западнославянските литератури. Очертан е проблемът за взаимодействията между инспираторната роля на европейския контекст и естетическите основания на собствената литературна среда да произвежда специфични рефлексии на авангардната естетика. Изведена е аргументацията за доминацията на

експресионизма в славянски контекст, както и основанията за развитие на сюрреализма в сръбската и чешката литература.

Жоржета Чолакова. ЯРОСЛАВ САЙФЕРТ, ИЛИ ЗА ПОЕТИКАТА НА МЕЛАНХОЛИЯТА. // Нобеловата награда за литература – мост между културите. Съст. и отг. ред. Маргрета Григорова. Велико Търново: Ивис, 2013, 197 – 209. ISBN 978-954-2968-48-1

Ярослав Сайферт получава Нобелова награда за литература през 1984 г. Това поражда дискусия относно външните обстоятелства, довели до наградата, както и относно последиците от този акт за популяризиране на определен вид лирическа поезия. Чехословашката литературна критика не допринася по никакъв начин за изграждането на литературната репутация на Сайферт. По време на комунистическия режим в Чехословакия Сайферт става обект на безкомпромисна идеологическа критика заради негативното си отношение към комунистическата партия, която той доброволно напуска през 1929 г. При тези обстоятелства поезията на Сайферт стига до читателите главно чрез самиздат и чрез преводи на други езици. Статията разглежда качеството на някои от тези преводи. Подчертано е разбирането на Сайферт за поезията като средство за духовно самосъхранение чрез изолация и вътрешна рефлексия. В неговата поезия това се изразява чрез мотива на вечното завръщане, чрез носталгичното преживяване на детството, безкрайното очакване и безвъзвратната загуба. В този смисъл голямата награда, която поетът получава през 1984 г., може да се тълкува като жест на признаване на неговата поетика на меланхолията.

Жоржета Чолакова. ОНТОТЕОЛОГИЧНИЯТ ОБРАЗ НА СМЪРТТА В ПОЕТИКАТА НА ОТОКАР БРЖЕЗИНА. // Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Филология. Том 51, кн. 1, сб. В, 2013, 256 – 269. ISSN 0861–0029

Проблемът на смъртта - не само като неизбежна финал на човешкия живот, но и като трансцендентен знак на битието - играе ключова роля в метафизичната философия на Отокар Бржезина (1868-1929) - най-значимия чешки поет-символист. Тази статия е опит за преосмисляне на популярната в чешката литературна наука теза за връзката между католицизма и трансцендентното виждане на Бржезина за човешката душа и вселената. Изследването се основава на термина онтология, който според Хайдегер е от съществено значение за метафизиката, но не е еднозначен с този на теологията.

Žoržeta Čolakova. MELANCHOLICKÉ REFLEXE VÁLKY V POEZII JAROSLAVA SEIFERTA. // *Obraz válek a konfliktů*. Vít Schmarc a kol. (eds.). V. kongresu světové literárněvědné bohemistiky, Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha: Akropolis, 2015, 71 – 81. ISBN 978-80-7470-114-6

Развитието на Ярослав Сайферт като поет е белязано от все по-задълбочаваща се меланхолия, но не в смисъл на мрачно настроение от лично преживени житейски събития, а като философия на живота. С лирически финес неговата поезия дава израз на неговата лична и социална криза, която в същото време той обвързва с универсални въпроси, свързани със смисъла на съществуването. Фактът, че съвременната теория на меланхолията започва с трактата на Фройд *Скръб и меланхолия*, която авторът пише през 1915 г. - т.е. по времето, когато двамата му синове са на фронта - подчертава осъзнатата взаимовръзка между социалния тип меланхолия и войната. Ярослав Сайферт, поетът, който преживява и двете световни войни и след това стоически се противопоставя на тоталитарния режим, създава от първия до последния си стих богата палитра от образи, напомнящи войната, която за него е не толкова конкретно историческо събитие, а универсална характеристика на човешкото съществуване. Въз основа на цялото му поетическо наследство са очертани конкретни мотиви, които изразяват философията и поетиката на меланхолията, като непредотвратимата загуба, неделимостта на любовта и смъртта, фрагментацията на тялото и други подобни.

Жоржета Чолакова. РОМАНТИЧЕСКАТА МЕЛАНХОЛИЯ VERSUS АНТИЧНАТА „ЧЕРНА ЖЛЪЧКА“ (НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ ПОЕТИКАТА НА К. Х. МАХА). // *Научни трудове на „Паисий Хилендарски“*, *Филология*, т. 55, кн. 1, сб. В. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2017, 57 – 69. ISSN 0861–0029

Имайки предвид историческата динамика на понятието меланхолия, тази статия се фокусира върху иновативните аспекти на нейната трактовка от страна на Романтизма. Концепцията за меланхолията преминава през фундаментален преход - от клинична диагноза до философска категория. Амбивалентността, която Фройд определя като присъща на меланхолията, считаме за съществен аспект на романтическата поетика. Статията илюстрира новата семиотична функция на романтическата меланхолия посредством емблематични поетически и прозаически текстове на К. Х. Маха.

Žoržeta Čolakova. NEVIDITELNÁ KRAJINA V NEZVALOVĚ POEZII 20. LET. // *Bohemistika*, Wydawca: Komisija Slawistyczna Polskiej Akademii Nauk, Oddzial w Poznaniu, Rocznik XVIII, 2018, 2, 137 – 150. ISSN 1642-9893

През 20-те години на миналия век, когато чешката модерна поезия и по-специално Витезслав Незвал изразяват своите авангардни търсения чрез фелицистичната концепция на поетизма, се забелязва естетическо отдалечаване от романтичната меланхолия и съответно от интерпретацията на пейзажа като обект на съзерцание и посредник между човешката душа и вселената. Пристрастията на поетизма към многообразието и динамиката на съвременната цивилизация и неговото видимо пренебрегване на природата са причините, поради които този аспект на поезията на Vítězslav Nezval остава извън досегашните литературни изследвания. Основната цел на тази статия е да открие и да очертае проявите на художествената интерпретация на природата в поезията на Незвал дори когато той отрича мястото ѝ в съвременната поезия като цяло. Статията се фокусира върху трансформационните процеси с антимиетичен характер, чрез които пейзажният образ вече не се възприема като отражение на реалните обекти на природата, а като въображаем образ, основан на принципа на колажа.

Жоржета Чолакова. МИТОПОЕТИЧЕН ГЕНЕЗИС НА БАЛАДИЗИРАНИЯ ПЕЙЗАЖ В ПОЕЗИЯТА НА ЗАПАДНОСЛАВЯНСКИЯ РОМАНТИЗЪМ. НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ ОБРАЗА НА ЕЗЕРОТО. // *Славянска филология*, том 26. Доклади за Шестнадесетия международен конгрес на славистите в Белград (20 –27 август 2018 г.). София: Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2018, 201 – 209. ISBN 978-954-322-927-7]

Пейзажът като основен концепт на Романтизма (включително на чешкия и полския) отразява аксиологическата реабилитация както на фолклорната традиция, така и на митологичното съзнание. Отчитайки значението на идеята за космологичното единство на природата и субекта при формирането на романтичния митологизъм, предлагаме наблюдения върху поезията на К. Х. Маха, К. Я. Ербен, А. Мицкевич и Ю. Словацки. Основен фокус на нашата работа е художествената реализация на езерото като баладичен топос.

Georgeta Tcholakova. DAS BULGARIENBILD IM KÜNSTLERISCHEN DENKEN DER FRANZÖSISCHEN AVANTGARDE. // C. O. Mayer/M. Henzelmann

(Hrsg.): *Frankreich-Bulgarien: Innereuropäischer Kulturtransfer*. (Schriften zur Kulturgeschichte, 51) übersetzt von Christoph Oliver Mayer. Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2018, 109 – 120. ISSN 1862-7277

В статията е фокусиран проблемът за идентичностната криза на двама от най-значимите български художници авангардисти от периода между двете войни – Жюл Паскин и Жорж (Георги) Папазов. От подобен ракурс са осветлени специфики на българската културна среда, ориентирана към естетиката на авангарда, но все още твърде обременена с национални комплекси, което е в противоречие с естетския универсализъм на модерността. Представени са рецептивните рефлексии на българската и на френската критика, а това задава двойна, и при това твърде противоречива оптика към тези двама забележителни художници.

Жоржета Чолакова. РЕЛИГИОЗНАТА МЕЛАНХОЛИЯ ЕТИОЛОГИЧНИ РАКУРСИ. // *Авторитетът на смисъла. Теория и интерпретации*. Сборник в чест на доц. д-р Атанас Бучков. Съставителство и научна редакция: Димитър Кръстев, Ана Маринова, Яна Роуланд. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2019, 158 – 179. ISBN 978-619-202-426-0

Религиозният тип меланхолия отразява кризата на човешкото съзнание по отношение на сакралното. Нейните първи, но единични прояви откриваме още в Омировата Илиада, но доминираща през Античността е хуморалната трактовка на меланхолия като болест, от която страда и тялото, и душата. В своя трактат *Проблем XXX* Аристотел поставя нов смислов акцент, асоциирайки меланхолията с гениалността. Ренесансовата реабилитация на античната философия в лицето на Платон и Аристотел създава предпоставки за интелектуален дебат с християнската аксиология на долоризма и мартиризма, който още през XIV век привлича и проблема за творческото вдъхновение. В хода на историческата еволюция меланхолията се превръща от диагноза в етос. Този процес в статията е онагледен чрез съчинения на Петрарка, Робърт Бъртън и Ян Амос Коменски.

САМООЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДОЦ. Д.Ф.Н. ЖОРЖЕТА ПЕТРОВА ЧОЛАКОВА

1. Научната продукция притежава широкоспектърен тематичен обхват, чийто общ фокус е поезията като художествен израз на определен културен светоусет.

2. Научните публикации съчетават солидна литературоведска подготовка с интерпретативен подход към конкретни литературни текстове.

3. Изследванията се отличават с интердисциплинарност, която предполага познания в областта освен на художествената литература още на изобразителното изкуство, философията, културологията, историята на идеите.

4. В монографията *Поетика на меланхолията. Карел Хинек Маха* (Пловдив, 2019) е привлечен богат материал от Античността до XIX век, чрез който се проследява еволюцията на едно определено понятие – меланхолията. Подобен изследователски обект изисква задълбочени познания не само на чешката литература, но и на общоевропейските тенденции през отделните етапи на културното развитие, както и на репрезентативни произведения от различни национални литератури.

5. Монографията очертава ново изследователско поле, в което поетиката на К. Х. Маха е осмислена с оглед на глобалните процеси в развитието на културното съзнание, свързани с формирането на романтическия субект. От подобна позиция по нов начин са осветлени „общите места“ в поетическия език на Маха.

6. Приложеният съпоставителен подход по естествен начин вписва чешката литература в общеевропейския контекст, като следва принципите на диференциалния компаративизъм, което отговаря на най-новите тенденции в областта на компаративистиката.

7. В приложените статии са изведени съществени проблеми от развитието на чешката поезия от епохата на барока (Коменски), Романтизма (Маха, Ербен, Мицкевич), символизма (О. Бржезина) и развитието на модерната проза (М. Кундера, В. Незвал) и поезията (В. Незвал, Я. Сайферт, Вл. Холан) на XX век.

8. В част от статиите се анализират явления, свързани с поетиката на авангардизма в южнославянски и западнославянски контекст (зенитизъм, експресионизъм, примитивизъм), както и с български авангардни художници, като Паскин и Папазов.